

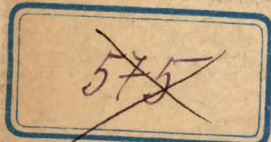
332.264 (497.16)

ЗАКОН

заузимању приватних добара за јавну (народну)
потребу уз накнаду за иста
(експропријација)

Ц Е Т И Њ Е,
В Н А Ш Т А М П А Р И Ј А
1906.

32692

ЗАКОН

М И

НИКОЛА ПРВИ

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе

Дајемо на знање и објављујемо:

Да смо на приједлог Нашег Министарског Савјета, по саслушању Нашег Државног Савјета, а у смислу тачке II. члана 221. Устава

Ријешили наредити и наређујемо:

ЗАКОН

о

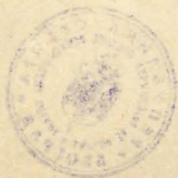
**ЗАУЗИМАЊУ ПРИВАТНИХ ДОБАРА ЗА
ЈАВНУ (НАРОДНУ) ПОТРЕБУ УЗ НАКНАДУ
ЗА ИСТА (ЕКСПРОПРИЈАЦИЈА).**

ДИ О I.

Општа правила.

Члан 1.

Кад је потреба: држава, област, капетанија, племе, општина, село, као и приватна и друга правна лица, којима је земаљским законима дато право експропријације, имају

право свако државно или приватно добро у своју сопственост узети, пошто власнику таквог даду накнаду за вриједност његову (чл. 207 Устава) по чл. 16 Општег Имовинског Закона.

Под приватним добром разумије се свако добро појединаца било црногорских или странијех држављана, задруга и друштава или црквено, општинско, племенско и обласно.

Накнада се даје у новцу или у земљи по одредбама овог закона.

Ова се вриједност одређује слободном вољом странака, у противном случају оцјеном помоћу вјештака.

Члан 2.

Подземни простор једног непокретног добра може бити експроприран независно од његове површине.

Члан 3.

Случајеви у којима се може приватно добро и без воље власника поред накнаде за исто заузети, ови су:

- 1) Кад се заузимање чини ради општег напретка, или да се отклоне штете или зле последице, које би за општине или становнике каквог мјеста у погледу здравља или имања произлазиле или произаћи могле, или се чини ради уљепшавања појединих мјеста.
- Под овим се подразумијевају: подизање и регулисање главних и побочних путова по унутрашњости земље, улице по варошима и варошицама, грађење водовода, регулисање

ријека и потока, прокопавање канала, исушење баруштина и т. д.

2.) Кад је држави, области, племену или општини потребно неко мјесто искључиво за то подесно, као што је:

Подизање државних здања, школа, црква, гробља, угледних добара, расадника и осталих привредних установа, подизање барутана са нужнијем земљиштем око истијех, водоводима, водама, подизање болница, јавнијех купатила, гвозденијех путова, станица, пристаништа, индустријских зона, постројења за иста здања и т. д. У овај ред не може се уврстити подизање разнијех здања за надлештва, подизање поштанскијех здања, царинарница и т. д., осим случаја ако су она за извјесно мјесто везана.

3.) Кад је оно, што се у интересу опште народном предузимље, за какво мјесто везано.

Овдје долази: копање руда, отварање минералних вода с потребним просторима и подизање потребних зграда за рудокопе и заводе ит.д.

4.) Кад је то нарочитим законом одређено.

Члан 4.

Заузимање туђега добра чиниће се само, кад је крајња потреба, и то у колико је више могуће тако, да ни за власника добра, ни за оног у чију се корист заузима, не буде одвећ осјетно.

Према томе, при заузимању, узмеће се у обзир ове околности:

1.) Ако се има нека потреба, да подмири, а нема се своје подесно мјесто за исту, гле-

даће се најприје, да ли се у општини налази какво мјесто, које се не употребљава под воћњаке, баште или усјеве, или се не даје под закуп.

2.) Ако потреба сама по себи не тражи, да се искључиво ово или оно мјесто заузме, гледаће се, да се заузме земљиште од мање вриједности.

3.) Ако би био случај, да би један власник радије своје добро уступио, а други теже, а за потребу је свеједно заузело се ово или друго добро, онда се вазда прије заузима оно добро, кога је власник склон, да исто уступи.

4.) Исто тако претпостављаће се оно добро, које при преносу неће чинити никакве забуне ономе, код кога би право власништва сумњиво било или би више њих учешћа у томе имали.

Члан 5.

Предмет експропријације је само непокретно добро, и она се врши ма на какво или ма на чије добро.

Извјесне пак покретне ствари у случају рата, као што су храна, одјећа, кола, коњи, оружје и т. д. могу се подврћи експропријацији за јавну корист, али се тада поступа по нарочитом закону путем реквизиције.

ДИО II.

О предлагању и одобравању да се какво добро заузме.

Члан 6.

Кад област, капетанија, племе, општина, село или приватна а и друга правна лица желе у општем интересу заузети извјесно добро, подносе приједлог надлежном обласном управитељу, у ком ће се потанко изложити о сврхи и врсти градње, трошку, средствима и времену извршења исте.

Уз тај приједлог прилажу општи план градња и земљишта (или у недостатку истог опис), које се жели заузети, као и имена власника дотичнијех добара.

За државне градње подноси се извјештај надлежном министру.

Члан 7.

О овом извјештају треба, да се најприје извијесте преко надлежних управних власти, власници добара, која се намјеравају заузети, да би могли чинити своје изјаве о пристанку или непристанку, а обласни је управитељ о овоме дужан извијестити надлежног министра.

Ако се ствар није могла свршити добровољном погодбом, странке се могу жалити надлежном министру у року од 8 дана од дана нагодбе.

Жалба се подноси на писмено обласном управитељу, да исту са свима актима спроведе надлежном министру на рјешење.

Ако министар нађе да је жалба умјесна наређује, да обласни управитељ изашље на лице мјеста нарочити одбор састављен од три члана: једног чиновника обласне управе (по могућности једног техничара), надлежног племенског капетана и мјесног кмета.

Овом одбору је дужност да извиди да ли може на основу наређења овог закона бити мјеста експропријацији. Одбор саслушава сва заинтересована лица и затим покушава добровољну нагодбу; и ако иста не успије изриче своје рјешење. Странка, која истим није задовољна, може се жалити надлежном министру у року од 3 дана од дана саопштења рјешења.

Жалбе се предају одбору, који је подноси са записницима и свима другима актима надлежном обласном управитељу, а овај надлежном министру, чије је рјешење извршно, ако се добро заузима за потребе предвиђене у тач. 1. чл. 3. и у чл. 53. до 62. За експропријацију пак за друге сврхе, надлежни министар шаље цио предмет Државном Савјету на рјешење, који га узима у претрес, као ствар хитне природе.

Д и о III.

О начину како се заузимање чини и о накнади за заузето добро.

Члан 8.

П у т о в и.

Заузимање добра за јавне путове врши се по одредбама чл. 6. и 7., а за заузето добро даје се накнада. За шуме и испаше не даје се накнада. Накнаду даје сопственику чије се добро заузимање:

- 1) село, кад се добро заузимање за општинску потребу;
- 2) општина, кад се добро заузимање за општинску потребу;
- 3) племе, кад се добро заузимање за племенску потребу;
- 4) капетанија, кад се добро заузимање за потребу капетаније;
- 5) област, кад се добро заузимање за потребу области.

Накнаду за заузимање добара за државне колске путове даје држава, а извјесни дио општине свака у своме удуту с обзиром на корист, коју тим добивају. Ове накнаде дају се у земљи или у новцу по заузимању а према чл. 16. Општег Имов. Законика.

О заузимању општинских добара.

Члан 9.

Ако се за државну или опште народну потребу заузима какво општинско добро под

шумом или испашом, општини се за то не даје никаква накнада, али за добра која доносе извјестан приход, даје се општини накнада, као и приватном лицу.

О нагодби.

Члан 10.

Кад се нађе за нужно, да се чије имање заузме по члану 3., онај који експроприра ступа у погодбу са власником добра, и ако нађе, да је цијена, коју власник тражи умјерена, закључује погодбу, али кад се какво добро заузима за државну потребу сматра се, да је погодба свршена тек онда, кад Државни Савјет исту одобри.

ДИО IV.

О начину како се процјена чини.

Члан 11.

Кад управна власт одобри експропријацију, односне списе спроводи надлежном обласном суду.

Ако власник добра буде тражио неразложиту цијену или ако не хтједне никако у погодбу ступити, надлежни обласни суд најдаље за три дана по пријему списка позива оног, за кога се експропријација чини и власника добра, или ако би он био под туторством или старатељством, позива тудоре и старатеље, да одреде од своје стране по једно лице као вјештака, који са трећим

вјештаком, кога обласни суд изабере, процјењује добро.

Но ако који од њих не би хтио одредити лице као вјештака, или га не би на вријеме одредио или се одређени вјештак изузме, одређује га надлежни обласни суд.

Овако састављеном одбору председава вјештак, кога је изабрао надлежни обласни суд.

Члан 12.

Не могу бити изабрани за процјенитеље (вјештаке):

- 1) власници и закупци добара, која се заузимају;
- 2) повјериоци, који имају заставу или каква друга права на речено имање;
- 3) они којима је учињена процјена;
- 4) сви они, који не могу бити судски процјенитељи; и
- 5) страни држављани.

Члан 13.

Процјенитељи полажу пред дотичним свештеником у капетанском суду заклетву, да ће право по свом знању и савјести процјену учинити.

Члан 14.

Обласни суд објављује преко званичног листа и саопштава надлежној власти, који су процјенитељи именовани, дан и мјесто, гдје ће се процјена учинити, а ова извјештава власника добра, који може учинити изузеће процјенитеља. Процјена се чини најмање 15 дана по објави исте.

Члан 15.

Изузећа се могу чинити против процјенитеља, ако је ко од њих противно чл. 12. постављен и то пред скупљеним процјенитељима, прије него они приступе раду.

Процјенитељи рјешавају има ли мјеста изузећу, па ако има, именује се замјеник по чл. 11. Против рјешења процјенитеља о изузећу нема мјеста жалби.

Члан 16.

Сваки је процјенитељ дужан, и ако не би заинтересоване странке тражиле изузеће, да јави процјенитељима, ако не може бити процјенитељ по чл. 12 овога закона. Ако не јави, а буде знао законску сметњу за процјенитеља и једна од странака то покаже и докаже, те се с тога процјена морадне поново чинити, плаћа све трошкове око процјене на ново учињене.

Члан 17.

При раду процјењивачког одбора присуствује: повјереник надлежног министра, кмет дотичне општине, онај за кога се чини експропријација, власник имања или његов законити замјеник или они, којих се то добро тиче, ради давања потребног обавјештења.

Члан 18.

Одбор разматра сва односна акта. Осим тога саслушава власника или његовог законитог заступника, као и сваког другог кога би се ствар тичала, ако имају што да изјаве и за ово га позивају.

Ако позвани, примивши позив, не дођу, посао се и без њих свршава.

Ако међу власницима има таквих, чије се пребивање не зна, или који изван државе живе, те нијесу могли на вријеме добити обавјештење и одредити заступника, поступиће се по прописима чл. 665—669 закључно Оп. Имовинског Законика.

Члан 19.

Власник је дужан извијестити одбор, да ли је дао имање под закуп и за које вријеме; постоје ли какви терети, да нема с киме погодбу односно службености, што ако не учини прима на себе одговорност односно накнаде, коју би имао тражити купац или онај, који има право службености, за штету која му се учини заузимањем добара.

Одбор извиђа и у свој протокол ставља све оно, што се односи на земљишта и здања, која се имају одузети, тако: да ли се које здање има само дјелимично заузети и у ком стању остаје остатак здања; да ли се одузимањем од неког земљишта своди остатак на четвртину цјелокупног, и да ли је овај остатак остао усамљен од другог имања власника, и по том без икакве вриједности за власника или стоји у свези са неким имањем истог власника и по томе вриједи ли за њега; да ли је земљиште, које се заузима, ливада, њива или шумом покривено и какве је каквоће (квалитета).

Осим тога одбор своди квадратну мјеру земљишта на мјеру у народу познату (рало, коса и т. д.).

Одбор још и то оцјењује и у протокол ставља, да ли неће рад увеличати вриједност остатку имања (чл. 23).

Најпослије одбор оцјењује земљишта, која се мисле привремено заузети односно њиховог годишњег прихода.

Затим да ли ће земљишта послје привремене употребе с ове изгубити у неколико своју вриједност или ће се ова повисити и ставља у протокол своје мишљење, назначивши подробно за какву се употребу земљиште заузима.

Одбор при своме раду увијек саслушава власника, а по потреби и друга лица ради бољег обавјештаја о ствари.

За земљишта, која се одузимањем своде на четвртину, одбор покушава, ако је могуће, да изврши размјену међу сусједима, тако да је један другом у земљишту накнади. Ову размјену ставља у протокол и пристанак на исту потврђују власници својим потписима.

Ако пак власници не би пристали на размјену, или ако је ова немогућа, за то што један или други од власника нема ту другог имања с којим дио, који је у питању, стоји у вези, одбор оцјењује остатак земљишта.

Члан 20.

Дјелови земљишта, који би се према рјешењу процјенитеља морали откупити, а да нијесу потребни за рад, за то што су остали без вриједности за власника, остају као својина онога у чију се корист заузимају.

Члан 21.

У случају заузимања цијелог једног добра власнику истог даје се накнада, која је равна цијени, коју би тада добро по оцјени вјештака имало при слободној купо-продаји без обзира на сврху за коју се заузима.

Као основа за то служи чисти приход, мјесне цијене и остале околности, које се узимају код обичне купо-продаје.

Члан 22.

У случају дјелимичног заузимања добра накнада се састоји у разлици између праве цијене, коју је имало добро прије заузимања и праве цијене, коју има остатак истог по заузимању.

Члан 23.

Кад ушљед подизања једне јавне грађевине добије већу вриједност дио добра, који се није заузео, оваква се корист оцјењује и одузима од накнаде, која је одређена по претходном члану.

Члан 24.

При одређивању накнаде не узима се у обзир особита љубав власника према добру или повећање његове вриједности, већ се процјена чини у смислу чл. 21., 22. и 23. овога закона (аналогно чл. 926. Општ. Имов. Законика).

Члан 25.

Власницима се даје накнада, ако њихова добра губе извјесна права, или подле-

же извјесној обавези ушљед подизања јавних грађевина.

Наређења овога члана не односе се на обавезе, које су особитим законом предвиђене.

Члан 26.

Пошто је објављено, гдје ће се чинити заузимање, не узимају се у обзир подигнута здања или побољшања земљишта, ако се докаже да су иста учињена у намјери да се виша накнада добије.

Члан 27.

Одбор одређује накнаду за заузето имање, али ова накнада не смије ни у ком случају бити већа од суме, коју је власник тражио.

Члан 28.

Одбор при одређивању накнаде рјешава одвојено за странке, које по разним правним основима полажу право на накнаду.

Члан 29.

Одбор рјешава на основу прибављених дата по свом здравом разуму већином гласова. Но процјењивању не смије никад приступити, док сви чланови заједно не прегледају предмет, који процјењују.

Члан 30.

Одбор води протокол о свом раду, који је претходно јаван. Рјешавању самом нико други не присуствује осим повјереника владиног и кмета.

Одбор саставља писмено извјешће о прегледу и даје своје мишљење. Ово извјешће потписују сви чланови одбора.

Члан 31.

Одбор издаје своја рјешења власнику и другим интересованим лицима и владином повјеренику.

Члан 32.

Против овог рјешења могу се странке жалити Великом Суду за 14 дана од дана пријема рјешења, али жалба не задржава заузеће процјењеног имања.

Жалба се подноси Обласном Суду, који исту са свима актима одмах спроводи Вел. Суду.

Жалба може бити писмена или усмена на записнику код обласног суда изјављена.

Члан 33.

Ако је жалба на вријеме поднијета, Вел. Суд, према поднијетим доказима рјешава, да ли је жалба умјесна или неумјесна. Ако нађе да је жалба умјесна, уништава рјешење процјениоца и наређује да се неправилност исправи и по том поновна процјена учини. Ако Вел. Суд нађе, да је жалба неумјесна, одбацује је.

Жалбе, које нијесу на вријеме поднијете (чл. 32.) надлежни Обласни Суд одбацује рјешењем, а против тога рјешења има мјеста жалби Вел. Суду у року од 14 дана од дана пријема рјешења.

О свом рјешењу, које је извршно, Вел. Суд извјештава надлежног министра.

Члан 34.

Кад рјешење процјењивачког одбора постане извршно, надлежни министар наређује оном, ко заузимање чини, да одређену накнаду преда Обласном Суду, који исту предаје коме припада и то пошто се потпуно обавијести, да ли постоје какви заставни или други терети на дотичним добрима.

Члан 35.

Обласни суд при коначној исплати новца за накнаду, узима од дотичног власника признание и с њим чини уговор о куповици и потврђује.

Одређена накнада представља вриједност добра, за то, ако би се породило какав спор о праву својине на заузето добро или би какви терети на овоме лежали, као застава, право издржавања уживања, и т. д. не спречава, да суд на заузето добро изда увјерење влаштине, а појављена правна питања расправља према предатој му вриједности за заузето добро.

Члан 36.

Кад се накнада даје у земљи, власнику се даје увјерење о властини на исту.

Терети, који су постојали на заузетом добру прелазе с даном заузећа на новоуступљено добро, о чему суд дотичне општине дужан је одмах извјестити капетански суд о учињеној промјени добра са означањем границе истог, а суд капетански, ако би какав терет или застава била на заузетом добру,

преноси исту на новоуступљено добро и извјештава дотично лице о преносу.

Све трошкове о судској потврди сноси онај, у чију се корист чини експропријација.

Члан 37.

Што год Вел. Суд и обласни судови по овом закону раде, сматра се као хитна ствар и рјешава се првенствено и без одлагања.

Члан 38.

Акта, која се односе на одузимање за опште народну потребу по свршеном раду, предају се на чување надлежном министарству.

Члан 39.

Вјештаци добијају накнаду по 4 круне дневно и подвоз, гдје је тај случај. Ако су чиновници изабрани као вјештаци, добијају дијурне и подвоз по закону о чиновницима грађанског реда.

Ове трошкове плаћа онај, који добро заузимље, ако ли би се пак процјена чинила по вољи власника, ову накнаду плаћа она страна која изгуби. Власник, пак, плаћа ове трошкове, ако је коначно одређена накнада мања од оне, која му је била својевољно предложена.

Члан 40.

За процјенитеље, који у одређено вријеме не би дошли ради процјењивања, вриједи пропис чл. 118. закона о судском поступку.

Посебне одредбе.**О случају кад се употреби дјелимично
заузето добро.****Члан 41.**

Ако по извршењу јавне грађевине један дио добара, који је на ту сврху заузет, остане не употребљен за исту, пређашњи власник има право, да му се натраг поврати уз наплату накнаде колика је њему дата, сем случаја ако је исто побољшано, у ком случају је дужан платити побољшање.

О привременом заузимању добара.**Члан 42.**

Подузимачи или извршиоци јавних грађевина могу привремено заузети приватна добра: за вађење крша, пијеска, шљунка земље, пласа, за остављање материјала, подизање магазина, барака, радионица, привремених пролаза за отварање канала ради одстрањења вода и за друге разне потребе при извршењу речених радова. Накнада за овакво заузимање може се издати на захтјев власника одмах по заузимању, али увијек с правом, да му се изда поново накнада за случајно веће штете од оних, које су већ плаћене.

**О заузимању у случају пријекијех
потреба.****Члан 43.**

У случају пада мостова, насипа, поплава или другијех пријекијех потреба над-

лежна власт има право, да привремено заузме приватна добра, која би била нужна у том случају. По измирењу потребе прелази опет добро на власника, коме се даје накнада за проузроковану штету. Ако је добро изгубило пређашњи облик оцјена се чини према сличним добрима, а на основу изјаве свједока.

**О заузимању с правом на наплату
дажбина.****Члан 44.**

Кад се на основу нарочитог закона, којим се објављује да је једна радња опште народне користи, обвезују власници сусједних или ближњих добара, да учествују у извршењу исте у сразмјери веће вриједности, коју добијају ушљед подизања исте, сваки је власник дужан платити извјестан проценат према већој вриједности, коју је његово добро добило ушљед извршења речене радње.

Ова се дажбина плаћа сваке године са државном дацијом, док се уложени капитал не амортизира, а иде у корист онога, који је радњу извршио. Власник оваког земљишта може захтијевати, да се његово имање заузме и плати по чл. 21 овог закона.

О заузимању старина.**Члан 45.**

Држава, област или општина има право, да у општем интересу заузме какву старину историјску или народну и то кад онај, који исту посједује, не даје довољно гаранције, да ће ју сачувати.

О плановима вароши.

Члан 46.

Општинске управе могу ушљед игијенских разлога, као и ушљед лакше комуникације уредити регулациони план вароши. У овом плану одређене су линије, којих треба, да се држе они, који буду на ново-подизали грађевине.

Члан 47.

Општинска управа подноси регулациони план одбору и тражи одобрење од надлежног министра. По овом одобрењу општинска управа извјештава власника, чије је имање уведено у регулациони план, а затим се врши процјена по овом закону.

Члан 48.

По одобрењу плана, власници земљишта и здања унесених у исти, подижу зграде нове, или старе преправљају према одредбама истог.

Члан 49.

Здања и земљишта укључена у плану остају власништво првих власника, докле не буде од њих потреба, у ком случају се заузимају и исплаћују по чл. 21., 22. и 23. овога закона.

Од објаве регулационог плана до тог доба власницима се неће узети у обзир побољшања здања, као ни она, која се буду односила на земљишта осим оних, која се односе на земљорадњу.

Члан 50.

Ако би се просијецањем или регулисањем путова, сокака и ријека и т. д. чија земља на двоје подијелила тако, да један дио на једној страни, а други на другој страни остане, надлежна власт ту земљу процјењује по начину, који је већ изложен, и ако она другим сусједима пред чије плацеве дође, сокак затвара или иначе на сметњи буде, поменута власт нуди онога пред чијим се плацем ова земља налази, да је он власнику исте по учињеној процјени исплати; не хтједне ли то овај да учини, онда се предаје оном чија је и била, а накнада му се даје само за онај заузети комад.

Но ако он не би хтио никако да прими овај одвојени комад земље, за то што за њега нема никакве вриједности, исти се уступа ономе за кога се заузимање чини и овај сопственику даје накнаду у земљи или у новцу, према учињеној процјени.

Овако се поступа, кад би при регулисању улица, коме што од општинске земље имало припасти, па би та земља од веће вриједности била.

Члан 51.

Ако би се гдје заузимањем земље и какво здање заузело, или би се регулисањем улица каква здања премјестити или срушити имала, слично се подиже на другу земљу власника, гдје овај буде желио, или му се по процјени новцем исплаћује.

Члан 52.

У случају подизања нових вароши или проширења постојећих власници земљишта унијетог у регулациони план, као и оног што се налази у околини вароши, дужни су иста уредити нарочито у здравственом погледу. У случају да они то не могу учинити, општинске управе могу их у општем интересу заузети уз исплату накнаде по чл. 21, 22 и 23 овога закона.

Сваки власник је дужан уступити своје земљиште, здање и т. д., које би нужно било за грађење улица и јавних отворених мјеста (пјача, пазара и т. д.) и других здања, предвиђених у чл. 3. овога закона.

На основу нарочитих правилника могу се одредијелити дажбине, које су дужни плаћати власници плацева за уређење и одржање улица и канализирање, као и рок, у ком се морају поједини плацеви попунити здањима.

Заузимање имања за жељезницу.

Члан 53.

Инжинијери, који су одредијељени за послове жељезнице, снимају парцеларне планове у свакој општини од земљишта и здања преко којих ће ићи жељезница и које ће земљиште и здање нужно бити, да се заузме и то, како стално, тако и привремено.

На овим плановима јасно се означаје чије је земљиште, здање и колико се у површини од истог заузима; на самом земљишту означаје се кољем дио, који треба заузети.

Инжинијери и њихови помоћници могу улазити у поједина приватна добра ради мјерења и плаћају случајну оштету власницима истих. О овоме извјештава власнике надлежни обласни управитељ преко надлежне управне власти.

Члан 54.

Овако снимљени планови предају се на одобрење надлежном министру, који изашиље на само мјесто нарочити одбор састављен од једног или више инжинијера, једног чиновника надлежне обласне управе, надлежног племенског капетана и главног кмета општине кроз коју пролази жељезница.

Члан 55.

Овај одбор на самом мјесту саслушава власника имања или његовог законитог заступника и тачно сазнаје све правне односе и друге околности у којима се добро налази.

По свршеном раду подноси своје предлоге надлежном министру, који, ако нађе за умјесно, може наредити, измјену у поднесеним плановима иначе их одобрава.

Члан 56.

Кад се одобри план трасе, онај за чији се рачун чини заузимање, предаје обласном управитељу списак добара са именом њихових власника и накнадом, коју он истима нуди.

Обласни управитељ о овоме извјештава власнике, чији је драговољни пристанак обавезан за обје стране сем случаја предвиђеног у чл. 10. овог закона.

Члан 57.

У овом случају обласни управитељ наређује, да онај за кога се заузимање чини положи новац у обласном суду и по том се поступа по одредбама чл. 34. и 35. ов зак.

Члан 58.

Обласни управитељ уређује списак оних власника, који нијесу пристали на понуду и у року од три дана наређује власницима из једне исте капетаније, да изаберу од своје стране једног вјештака, повјереник надлежног министра бира другог, а трећег надлежни обласни суд. У осталом поступа се по одредбама дјела IV.

Индустријска зона.

Члан 59.

Земљишта и здања у индустријској зони експроприраће се тек онда, кад то устреба.

У течају 5 година од дана одређивања граница индустријске зоне, цијена експропријације биће она, која буде назначена тог дана на основу овог закона.

Докле се не употреби поменуто земљиште за индустријску сврху, власници истих имаће право узети их под закуп ради обрађивања.

Цијена закупа има се утврдити према куповној цијени и евентуалним трошковима око побољшања истог, а ни у ком случају неће бити већа од 5%, те суме.

У течају поменутих 5 година неће се узети у обзир власницима никаква побољшања, сем оних, која се односе на земљорадњу.

Чл. 60.

Ако би се једном власнику ушљед експропријације његова имања, извршене по овоме закону, дација и порез спустили испод 15 кр. годишње, тијем тај власник не губи право, да може бити изабран за народног посланика за годину дана од дана експропријације.

Специјална наређења.

Чл. 61.

Специјална наређења о заузимању добра за жељезницу имају се примјенити за заузимања добара за подизање пристаништа, вароши, индустријских зона, регулацију ва роши и т. д.

ДИО VI.

Закључак.

Чл. 62.

Све горе изложено важи за редовно извршење заузимања приватног добра за јавну (народну) потребу.

Но пошто је овим законом прописани поступак доста дуготрајан, нарочито, ако није већ извршен инжинијерски рад, то за случај, ако би се грађење морало предузети прије извршења експропријације, ово неће моћи сметати предузетом грађењу, нити га мјестице, гдје експропријација не би била предузета или свршена, зауставити или прекинути, већ ће се потребно имаће одмах заузети а експропријација истог накнадно извршити.

У овим случајевима власници, овако претходно заузетог имања, неће моћи да се

противе томе поступку и њихове случајне жалбе или протести неће имати правног значаја и вриједности.

Овакав поступак вриједи само за експропријацију земљишта.

Чл. 63.

Сматра се као надлежан министар по овом закону онај, у чијем дјелокругу спадају јавне грађевине и саобраћај.

Члан 64.

Овај закон ступа на снагу, кад га Њаз Господар потпише и кад се обнародује у службеном листу.

Препоручујемо свима Нашим министима, да овај закон обнародују и о извршењу његовом да се старају, властима пак запомињамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се поковавају.

Цетиње, 5. јула 1906. г.

Никола с. р.

(М. П.)

Видно и ставио државни
печат,
чувар државног печата,

Министар правде

Мило Дожић с. р.

Председник

Министарског Савјета,

Министар иностраних дјела

Л. Мијушковић с. р.

Министар војни

Бригадир **Ј. Вукотић с. р.**

Министар финансија и грађевина

А. Радовић с. р.

Министар унутрашњих дјела

Лабуд Гојнић с. р.

Министар правде

и

заступник Министра просвјете
и црквених послова

Мило Дожић с. р.